

Motion till riksdagen 2025/26:3890

av **Lorena Delgado Varas och Daniel Riazat (båda -)**

med anledning av proposition 2025/26:87 "Nya regler för arbetskraftsinvandring"

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen avslår regeringens förslag om ett generellt lönekrav som villkor för arbetstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag om att vissa yrkesgrupper ska kunna uteslutas från möjligheten att beviljas arbetstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen avslår regeringens förslag om att arbetstillstånd ska kunna vägras på grund av arbetsgivarens misstänkta eller tidigare brottslighet när detta får konsekvenser för arbetstagaren och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regler för arbetskraftsinvandring ska utformas med utgångspunkt i rättssäkerhet, kollektivavtal och ett aktivt motverkande av rasism och social exkludering och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetstillstånd inte ska vara bundet till en specifik arbetsgivare eller typ av arbete, och att uppehålls- och arbetstillstånd inte automatiskt ska upphöra vid anställningens slut och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att personer som får ersättning från a-kassa ska ha rätt att vistas i Sverige så länge ersättningen utbetalas och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att familjemedlemmar till arbetskraftsinvandrare ska ges tryggare och mer generösa uppehållstillstånd än idag och tillkännager detta för regeringen.

Inledning

Regeringen föreslår i propositionen skärpta villkor för arbetskraftsinvandring. Förslagen omfattar bland annat ett generellt lönekrav kopplat till medianlön, krav på heltäckande sjukförsäkring, möjlighet att utesluta vissa yrkesgrupper från arbetstillstånd samt utökade möjligheter att neka tillstånd med hänvisning till arbetsgivares agerande. Samtidigt införs nya brottsrubriceringar kopplade till exploatering.

Flera centrala arbetsmarknadsparter, däribland TCO och SACO, har i remissvar riktat betydande kritik mot förslagen. Deras gemensamma utgångspunkt är att förslagen riskerar att underminera Sveriges attraktionskraft som framtida hem, skapa rättssäkerhet och försvaga möjligheten till ordnade villkor på arbetsmarknaden.

Vi anser att en hållbar arbetskraftsinvandring måste bygga på jämlikhet, rättssäkerhet och starka arbetsrättsliga skydd, inte på trösklar som sorterar människor efter lön och ursprung. Helst av allt hade vi sett ett system som möjliggör att människor fritt ska kunna söka jobb och framtid var de än är ifrån.

Tyvärr har vi en regering som lägger fram förslag som riskerar att:

- förstärka rasifierande strukturer på arbetsmarknaden,
- öka social och ekonomisk otrygghet,
- försvaga arbetstagares möjligheter att hävda sina rättigheter,
- och minska Sveriges långsiktiga kompetensförsörjning.

Motivering

En politik som slår selektivt – en antirasistisk analys

Arbetskraftsinvandring är i praktiken starkt kopplad till rasifiering. Majoriteten av dem som berörs av de föreslagna skärpningarna är människor från länder utanför Europa,

ofta från globala syd. När tillträdet till arbete, uppehållstillstånd och trygghet villkoras genom höga lönekrav och administrativa hinder skapas ett system där vissa grupper systematiskt sorteras bort.

Detta är inte en neutral politik. Den bidrar till att befästa en hierarki där människor värderas olika beroende på ursprung, yrke och socioekonomisk position. Samtidigt som högkvalificerad arbetskraft ges ökade möjligheter, möts låg- och medelinkomsttagare av stängda dörrar – trots att dessa grupper ofta arbetar inom samhällsbärande sektorer som vård, omsorg, bygg och service.

Ett generellt lönekrav riskerar därmed att fungera som ett rasifierande filter snarare än ett skydd mot exploatering. Resultatet blir ökad segregation på arbetsmarknaden och ett system som förstärker strukturell diskriminering.

Statistik visar att antalet beviljade arbetstillstånd minskat kraftigt efter tidigare skärpningar. Under 2023 minskade antalet arbetskraftsinvandrare från tredje land som folkbokfördes i Sverige från cirka 10 400 till 8 300 personer. Samtidigt rapporterar flera branscher fortsatt arbetskraftsbrist.

När lagliga vägar till arbete stängs försvinner inte behovet av arbetskraft, det flyttas till mer osäkra och informella former. Detta riskerar att skapa en växande grupp människor som arbetar utan fulla rättigheter, med svag ställning gentemot arbetsgivare och begränsad möjlighet att kräva skäliga villkor.

TCO har i sitt remissvar understrukt att lagstadgade lönekrav inte stärker arbetstagares position. Det gör däremot kollektivavtal, facklig organisering och möjligheten att byta arbete utan att förlora rätten att vistas i landet. När uppehållstillståndet blir osäkert ökar beroendeställningen och därmed risken för exploatering.

Det är därför viktigt att arbetstillstånd inte är bundna till en specifik arbetsgivare eller ett specifikt arbete, och att uppehålls- och arbetstillstånd inte automatiskt upphör när en anställning avslutas. Detta skulle minska risken för att arbetstagare fastnar i en beroendeställning och utsätts för arbetslivskriminalitet.

Vidare bör personer som vid oaktat ursprungligt arbetstillstånd erhåller ersättning från a-kassan ges rätt att vistas i landet så länge ersättningen betalas ut, för att inte drabbas av osäkerhet och social utslagning under perioder av arbetslöshet.

Familjemedlemmar till arbetskraftsinvandrare ska inkluderas med större tydlighet och förutsägbarhet. Uppehållstillstånd för närmast anhöriga bör vara rättspraxis och norm med få undantag. Att ha och bilda familj är ett fritt val som ska anstå alla människor

vilka befinner sig i Sverige. På så sätt främjas människors möjlighet att inte sina rättigheter och att anta eget ansvar för sin tillvaro. God integration på lika villkor främjas av den trygghet en förutsägbar tillvaro ger.

Fel ansvarsfördelning förvärrar utsattheten

Förslaget att arbetstillstånd ska kunna vägras eller återkallas på grund av arbetsgivares misstänkta eller tidigare brottslighet innebär att arbetstagaren får bära konsekvenserna av handlingar som denne inte kan påverka. Detta skapar rättsosäkerhet och riskerar att ytterligare försvaga individens ställning.

SACO har pekat på att förutsägbarhet och tydliga regler är avgörande för att Sverige ska kunna attrahera och behålla arbetskraft. Ett system där individen när som helst riskerar att förlora sitt tillstånd på grund av arbetsgivarens agerande skapar otrygghet, inte ordning.

Det finns återkommande exempel på personer som arbetat i flera år inom välfärdsnära yrken men som ändå riskerar att förlora sitt uppehållstillstånd på grund av regelverkets konstruktion, när lagstiftningen inte tar hänsyn till dessa faktiska omständigheter uppstår en djup social orättvisa.

Lorena Delgado Varas (-)

Daniel Riazat (-)